

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

(1886)

Γνωστόν εἶναι ὅτι ἕνεκα τῆς ἐμῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποδημίας μῶλις ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας (ἀπὸ τῆς 21ης Ἀπριλίου — τῆς 26ης Ἰουλίου) ἐσκάψαμεν ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὄχι μόνον ἐκαθαρίσθη ὀλοσχερῶς ὁ ὀπισθεν τοῦ ναοῦ, ἤτοι μεταξὺ τῆς δυτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς καὶ τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου, ὠμαλισμένος βράχος, ἀλλὰ καὶ ὁ χώρος ἐκεῖνος ἔνθα ἴστατο πρὶν ἢ κυριώτερα Ἐκκλησία τοῦ χωρίου ἀνεσκάφη εἰς τὸ δέον βῆθος. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρὸς Δυσμᾶς τοῦ Ναοῦ βράχῳ πλὴν τῆς κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν ἄκρον αὐτοῦ κλίμακος οὐδὲν ἄλλο εὑρέθη. Ἡ κλίμαξ ἐν μέρει μὲν ἐν αὐτῷ τῷ βράχῳ λελαξευμένη ἐν μέρει δὲ τεχνητή, ὅπως τουλάχιστον νῦν φαίνεται, ἔφερε διὰ δεκατριῶν βαθμίδων ἄνω εἰς τὸν ὑψηλότερον βράχον, ἔνθα νῦν ἴσταται τὸ ἐκκλησιδίων τῆς Παναγίας καὶ ἔνθα ὑπάρχουσιν ἐπίσης τὰ λείψανα παλαιότερου τινὸς οἰκοδομήματος, πιθανῶς δὲ ἐν γένει ἐντεῦθεν ἀνήρχοντο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, κατεσκευάσθη δὲ ἡ προὔπάρχουσα μετεσκευάσθη ἐν Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐπὶ τῶν πωρίνων της λίθων ἐγχεαραγμένα γράμματα. Ἐν δὲ τῷ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατεχομένῳ ποτὲ χώρῳ ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια πολλῶν οἰκοδομημάτων ὑπερκείμενα ἀλλήλων καὶ μαρτυροῦντα ὅτι οἱ ἐκεῖ τόποι πολλὰς ὑπέστησαν μεταβολὰς. Καὶ τῷ ὄντι πλὴν τῶν θεμελιῶν ἀρχαιότερου τινὸς οἰκοδομήματος, ὅπερ, καθ' ἃ φαίνεται, συνέκειτο ἐκ τριῶν χωρισμάτων, ἐνὸς κατὰ τὸ μέσον ἡμικυκλικοῦ καὶ δύο κατὰ τὰς ἐκατέρωθεν πλευρὰς του τετραπλεύρων, ἀπεκαλύφθησαν καὶ τὰ ἐδάφη τῆς κατασκευῆς διπλῆς τινος Στοιᾶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαιότερου οἰκοδομήματος κτισθείσης ἐν Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις καὶ ἐπὶ τῶν λειψάνων ταύτης τὰ λείψανα ἐτέρου θεάτρου ἢ ἐξέδρα ὁμοίου οἰκοδομήματος ἐν ἔτι μεταγενεστέροις χρόνοις κτισθέντος· πέραν δὲ τούτων πρὸς βορρᾶν ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια καὶ ἄλλου τινὸς

τῶν ἀρχαίων χρόνων οἰκοδομήματος καὶ συγχρόνως ἐβεβαιώθη ὅτι παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου καθ' ὅλον τὸ μεταξύ τῶν δύο αὐτοῦ στρογγύλων πύργων (Α καὶ Α') διάστημα διῆκεν ἡ παρχδοξος ἐκείνη αὐλαξ, ἣν περιέγραψα ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ προπαρελθόντος ἔτους (σελ. 28—29). Ἐντεῦθεν δὲ πρὸς δυσμὰς προὔχωρήσαμεν σκάπτοντες μέχρι τῆς αὐλῆς σχεδὸν τοῦ οἰκίσκου, ἐν ᾧ κατοικῶ καὶ οὐδὲν ἄλλο εὑρομεν ἢ τὰ τοιχάρια Βυζαντινῶν καὶ τινῶν ὄλως νεωτέρων οἰκῶν, ἅτινα καὶ ἔμειναν μέχρι τοῦδε ἄθικτα ὅπως παρὰ πλειόνων ἐξετασθῶσι καὶ πιστωθῆ ἡ περὶ αὐτῶν γνώμη μου. Ἡ ἀνασκαφὴ λοιπὸν ἢ ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπῆρξεν ὡς πρὸς τὰ ἀποκαλυφθέντα λείψανα οἰκοδομημάτων ὅχι ἄκαρπος· εὐρήματα δὲ ἄλλα λόγου ἄξια δὲν ἔχομεν πλὴν ἴσως δύο ἢ τριῶν ἐνεπιγράφων λίθων, οἵτινες καὶ δημοσιευθήσονται προσεχῶς ἐν τῇ Ἐφημερίδι.

Τοιαῦτα συντόμως ἐνταῦθα ἐξαγγελλόμενα τῆς ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκαφῆς τὰ ἐξαγόμενα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ὧν ἡ ἀξία καταδειχθήσεται κυρίως ὅταν δημοσιευομένου καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld ἐκπονηθέντος διαγράμματος λεπτομερῶς περιγραφῶσι τὰ περισωθέντα τῶν ἀποκαλυφθέντων οἰκοδομημάτων λείψανα.

Ἐν Ἐλευσίνι τῇ 25 Φεβρουαρίου 1887.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΟΥ 1886

(πίναξ 3.)

Τὰ «Πρακτικὰ» τοῦ 1884 διελάμβανον σὺν ἀνασκαφικῷ διαγράμματι (Πίν. Ε') τὰ περὶ τῶν τότε ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου καθηγητοῦ Σπ. Φιντικλέους, δαπάνη τῆς Ἐταιρείας, ἐπιληφθεισῶν ἐν Ὠρωπῷ ἀνασκαφῶν. Δι' αὐτῶν τότε πρῶτον ἐβεβαιώθη ἡ τέως ἀμφισβητουμένη θέσις τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου, ἀποκα-